

10% **Politica monetară** **Piața financiară** **Extinde** **Ascunde**
Supraveghere bănci **Despre BNM**

 Comunicate **Press room** **Educația financiară**

20.01.2020

Note informative

Riscurile financiare, cum le facem față...

➤ Ce este riscul?

Riscul reprezintă probabilitatea sau amenințarea de deteriorare, vătămare, pierdere sau orice altă situație adversă cauzată de vulnerabilități externe sau interne și care poate fi evitată prin anumite acțiuni preventive. Riscurile ne pot afecta pe noi personal, sau familia și sunt prezente în majoritatea domeniilor vieții - sănătate, muncă, în trafic etc.

➤ Care sunt riscurile legate de produsele financiare?

Produsele financiare comportă și ele anumite riscuri. Riscurile financiare constau în deteriorarea valorii economiilor sau investițiilor pe care le deținem, sau creșterea neașteptată a plăților aferente contractelor de credit în care ne-am angajat.

Un produs financiar poate prezenta mai multe riscuri în același timp. Iată câteva exemple de produse financiare și câte un tip de risc care le este specific:

Riscuri financiare la care ne expunem, asigură-te că le înțelegi pe toate:

[1]

Riscurile financiare [2]

Asigurarea auto, protecția ta în trafic...

➤ Ce este asigurarea auto?

În ziua de astăzi depindem tot mai mult de circulația cu mașina, pentru a ne deplasa la serviciu sau pentru a rezolva probleme de rutină. Mereu suntem expuși unui risc de accident care poate cauza pierderi importante atât pentru noi, cât și pentru ceilalți participanți în trafic. Pentru a ne putea proteja de astfel de pierderi au fost create produsele de asigurare auto. Astfel, orice persoană care deține un autovehicul este obligată să procure o poliță de asigurare auto de răspundere civilă care acoperă pagubele rezultate din avarierea mașinii, dar și vătămrile corporale cauzate. În cazul în care, urmare al accidentului rezultă un anumit grad de invaliditate a unei persoane, despăgubirea de asigurare va include diferența dintre venitul mediu lunar și pensia de invaliditate pe perioada până la anularea invalidității.

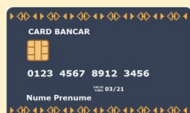
➤ RCA, CASCO, Carte Verde – care este diferența?

Există multiple polițe de asigurare auto: asigurare de răspundere civilă auto (RCA), Carte Verde sau CASCO. Acestea diferă prin faptul că sunt obligatorii sau facultative, că acoperă diferite tipuri de riscuri sau că sunt valabile în anumite țări sau regiuni.

Elementele unui contract de asigurare auto, asigură-te că le înțelegi pe toate:

[3]

Asigurarea auto [4]

Plățile fără numerar Mai multă siguranță, mai mult confort

➤ Instrumente de plată electronice

Progresul informațional a dus la apariția unor noi forme de plată fără a mai utiliza banii în numerar. Este vorba de plățile electronice pe care le realizăm atunci când facem cumpărături cu ajutorul cardului bancar, pe internet sau prin intermediul telefonului mobil. Aceste plăți au la bază fie banii din contul bancar în cazul cardului, fie moneda electronică stocată la distanță pe un server și care nu are legătură cu un cont bancar. Moneda electronică de pe server este păstrată în portofele online personale și o putem utiliza la comercianții și furnizorii de servicii care aderă la această metodă de plată.

➤ Cardul bancar

Unul din cele mai sigure și comode instrumente de plată fără numerar este cardul bancar. Acesta poate fi obținut odată cu deschiderea unui cont bancar și utilizat în țară sau peste hotare, la bancomate, magazine sau alte puncte comerciale care au instalat dispozitive de

Elemente ale plăților fără numerar, asigură-te că le înțelegi pe toate:

- Card de debit
- Card de credit
- Dobândă la cardul de credit
- Internet banking
- Portofel electronic

[5]

Plățile fără numerar [6]

De la economii la investiții Ce facem când avem bani în plus

➤ Procesul de economisire/investire

Economii - conform definiției clasice economiile reprezintă suma de bani rămasă după ce toate cheltuielile de consum personal sânt sustrate din venitul acumulat într-o perioadă de timp stabilită. Acești bani putem păstra acasă sau în portofel, dar cel mai prudent este să le păstrăm la o bancă. Cea mai simplă și accesibilă formă de a păstra economiile la o bancă comercială este în conturi curente sau depozite. Atunci când acumulăm rezerve de bani substanțiale, economiile pot fi utilizate pentru investiții. Piața financiară națională este limitată în număr de instrumente de economisire sau investire disponibile, dar totuși în perspectiva trebuie să cunoaștem aspectele și riscurile aferente.

➤ Depozitele bancare

Principala formă de economisire disponibilă în țara noastră este depozitul bancar. Acest produs financiar constă în depunerea la bancă a unei sume de bani, pe o perioadă definită, pentru care banca plătește o dobândă. Bani depuși la bancă sunt plasați într-un cont iar deținătorul are dreptul să-i recupereze conform condițiilor din contract.

Pentru unele categorii de persoane banii păstrați la bancă pot reprezenta economii stringente pentru viața de zi cu zi, cum ar fi salariul, pensia, ajutorul de șomaj sau indemnizația persoanelor vulnerabile. Statul asigură depozitele plasate în băncile din

Elemente ale procesului de economisire/investire, asigură-te că le înțelegi pe toate:

- Bancă comercială
- Depozit bancar
- FGDSB
- Plafon de garantare
- Asociații de economii și

[7]

De la economii la investiții [8]

Creditul imobiliar

Când îți dorești casa ta...

➤ **Ce este un credit imobiliar**

Creditul imobiliar este un împrumut (credit) cu ajutorul căruia o persoană își procură o locuință sau renovează locuința pe care o deține. Garanția în cadrul creditului imobiliar poate fi un alt bun imobil sau însăși locuința achiziționată. În cazul în care garanția este locuința achiziționată, creditul imobiliar mai este numit și credit ipotecar. Termenul „ipotecă” provine din limba latină – „hypotheca” și înseamnă un angajament dat ca garanție pentru un împrumut. Altfel spus, instituția financiară care îți acordă împrumutul este în realitate proprietarul imobilului până la rambursarea totală a sumei acordate.

➤ **Prin ce se deosebește creditul imobiliar de alte credite**

Creditul imobiliar se acordă pe un termen îndelungat, chiar și până la 25 de ani. Când dorim să obținem un credit imobiliar trebuie să contribuim cu fonduri proprii la achiziționarea locuinței. Contribuția proprie variază de la 10% până la 30% din valoarea creditului și este necesară pentru ca instituția creditoare să fie sigură că persoana ce se angajează în acest contract, la fel, ar avea ceva de pierdut în cazul neachitării ratelor lunare. Pe lângă contribuția proprie mai este nevoie să dispunem și de un venit stabil, iar rata lunară aferentă creditului să nu depășească o anumită proporție din venitul respectiv (între 50% și 70% din venit). Atenție, încât durata creditului ipotecar este lungă, este important să ne asigurăm că avem siguranța locului de muncă în viitor.

➤ **La ce trebuie să fim atenți**

Elementele unui credit imobiliar,

asigură-te că le înțelegi pe toate:

- Rata dobânzii
- DAE
- Asigurare
- Suma creditului
- Contribuție personală
- Plata lunară
- Durata creditului
- Programul „Prima casă”

[9]

Cât ne costă creditul imobiliar [10]

Creditul de consum

Când banii nu ne ajung...

➤ **Ce este un credit de consum?**

Creditul de consum este un avans acordat de o instituție financiară pentru a putea face o cheltuială atunci când nu aveți destui bani. În Republica Moldova băncile și organizațiile de creditare nebancaară sunt instituțiile care pot acorda credite persoanelor fizice în funcție de situația individuală a fiecărei. Chiar dacă creditele de consum pot fi acordate sub diferite forme, totuși elementele de bază rămân aceleași și trebuie înțelese de fiecare persoană.

➤ **Contractul de credit**

Creditul este acordat în baza unei înțelegeri dintre instituția financiară și persoana fizică care apare sub formă unui contract. Există norme care stabilesc prevederile de bază ale contractului și care vă permit, la nevoie, să îl anulați. Astfel, Legea privind contractele de credit pentru consumatori stabilește informațiile care trebuie incluse în orice ofertă de creditare, cele mai importante fiind: (i) *rata nominală a dobânzii și alte comisioane incluse*; (ii) *valoarea totală a creditului*; (iii) *dobânda anuală efectivă*; (iv) *durata contractului de credit*; (v) *valoarea totală plătită și valoarea ratelor lunare*.

Legea prevede un termen de 14 zile în care consumatorul poate cere anularea contractului de credit. Nu sunteți obligat să vă justificați, dar trebuie să restituiți banii deja primiți plus dobândă. De asemenea, aveți dreptul, în orice moment, de a rambursa un credit mai devreme decât prevede contractul. În acest caz s-ar putea să fiți nevoit să achitați anumite penalități, totuși, plata nu trebuie să depășească valoarea totală a dobânzii „pierdute”

Elementele unui credit de consum:

- Rata dobânzii
- Comisioane
- Asigurare
- DAE
- Costul total al creditului
- Rata lunară
- Durata creditului

[11]

Cât ne costă un credit de consum [11]

Dobânda anuală efectivă

Cât ne costă un credit...

➤ **Cum alegem un credit?**

În dorința de a atrage clienți, instituțiile care vor să ne împrumute bani fac publicitate în care ne prezintă diferit costurile unui credit. Să presupunem că dorim să luăm un împrumut de 1 000 de lei pentru un an cu demararea rambursării din a doua lună. Cum alegem între următoarele oferte:

1. Plată lunară de 100 lei (DAE = 42%)
2. Dobândă anuală de 10%, fără alte comisioane (DAE = 10,47%)
3. Dobândă de 0% cu comision lunar de administrare de 2% (DAE = 26,8%)

E firesc ca fiecare dintre noi să își dorească creditul al cărui cost total este cel mai mic pentru întreaga perioadă. Dar cum decidem atunci când ofertele sunt prezentate diferit...?

➤ **Ce este DAE?**

Pentru a putea compara mai multe oferte de credit se utilizează calculul de Dobândă Anuală Efectivă (DAE). Acesta include toate plățile pe care le facem pentru un împrumut exprimat ca procent anual din valoarea creditului. În situația ipotetică prezentată mai sus, oferta a doua ar avea cel mai mic DAE, fiind și cea mai convenabilă.

Așadar, pentru ca să nu ne răstăcim printre oferte și ca să nu scăpăm din vedere alte comisioane și taxe legate de împrumut, trebuie să ne uităm la **DAE** – cel mai eficient instrument pentru compararea produselor de la diferiți creditori.

Ce elemente conține DAE,

asigură-te că le înțelegi pe toate:

- Rata dobânzii
- Comisioane
- Taxe
- Asigurare
- Perioada de împrumut

¹ Legea nr. 202 din 12.07.2013 privind contractele de credit pentru consumatori

[12]

Cât ne costă un credit [12]

Inflația – un fenomen monetar

➤ **Ce este inflația ?**

Inflația este un fenomen monetar care se manifestă prin majorarea prețurilor la bunuri și servicii într-o anumită țară, pentru o anumită perioadă de timp. Inflația erodează puterea de cumpărare a banilor, adică cu aceeași sumă de bani poți cumpăra mai puțin decât înainte. De obicei inflația este exprimată în forma procentuală, spre exemplu: Ritmul anual al inflației în luna decembrie 2019 a constituit 7,5% - adică pe parcursul ultimelor 12 luni din decembrie 2018 până în decembrie 2019 prețurile au crescut cu 7,5%.

➤ **Care sunt cauzele și consecințele inflației ?**

Din punct de vedere a teoriei economice inflația poate fi cauzată de mai mulți factori, inclusiv interni și externi: (1) Inflația cauzată de creșterea cererii agregate (majorarea cheltuielilor bugetare, creșterea salariilor, pensiilor, etc.), (2) Inflația cauzată de creșterea costului de producție (majorarea prețurilor interne și externe la materia primă, salariului) (3) Inflația cauzată de reducerea ofertei (condiții climatice nefavorabile - seceta, deprecierea bruscă a monedei naționale stimulează exporturi în defavoarea pieței interne).

Inflația poate fi considerată ca fenomen negativ sau pozitiv în dependență de profilul individual. Indivizii care dețin active tangibile, ex. imobil sau materie primă, se vor bucura de o inflație moderată deoarece prețul la ele va crește. Pe de altă parte indivizii care țin bani în numerar, și nu au investit, vor pierde din puterea de cumpărare din cauza inflației. În condiții perfecte există un nivel optim al inflației care stimulează procesul de investiții astfel contribuind la o creștere economică continuă.

Banca Națională a Moldovei (BNM) este autoritatea care are ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. Asta nu prevede stabilirea prețurilor la toate

Creșterea prețurilor, ce trebuie de reținut:

- Rata anuală a inflației
- IPC
- Putere de cumpărare
- Creșterea prețurilor
- Politică monetară
- Raport asupra inflației
- Masa monetară
- Prețul banilor

¹ Masa monetară reprezintă volumul de bani aflați în circulație la un moment dat. Spre exemplu, în Republica Moldova la sfârșitul anului 2019, masa monetară atinge valoarea de circa 90 mld. MDL

[13]

Inflația [13]

Sistemul financiar

Sistemul financiar reprezintă un set de instituții care facilitează circulația pe piețele financiare a instrumentelor financiare. Altfel spus, sistemul financiar intermediază circulația banilor de la cei care acumulează economii (creditori) către cei care fac cheltuieli (debitori) pentru realizarea unor proiecte și pentru aceasta sunt gata să achite un anumit preț.

➤ Și tu ești parte a sistemului financiar

De cele mai multe ori, interacționăm cu sistemul financiar fără să ne dăm seama, atunci când achităm factura la telefon, schimbăm valută sau utilizăm cardul bancar. Dacă aceste operațiuni sunt relativ simple, atunci concepte precum inflația, dobânda, creditul, piața de capital și altele ne pot crea dificultăți. Înțelegerea sistemului financiar este foarte importantă pentru a putea lua decizii înțelepte care să sporească calitatea vieții noastre de zi cu zi. În același timp, ca și consumatori de servicii financiare suntem diferiți. Printre noi există persoane vulnerabile, cum ar fi persoanele cu venituri reduse, cele cu dizabilități, unele minorități etnice, familiile monoparentale, vârstnicii, etc.. De aceea, sistemul financiar tinde spre incluziunea tuturor, oferind produse conform necesităților fiecăruia.

➤ Instituții financiare

Circulația banilor este facilitată de anumite instituții cum ar fi băncile, organizațiile de creditare nebancaară, asociațiile de economii și împrumut și alte entități specializate. Deoarece este vorba despre banii cetățenilor săi, statul impune standarde stricte de activitate acestor instituții. În Moldova standardele sunt stabilite de Banca Națională a Moldovei și de Comisia Națională a Pieței Financiare. Totodată, alte instituții de stat au un rol specific în cadrul sistemului financiar, cum ar fi prevenirea și combaterea spălării banilor sau protecția consumatorilor de servicii financiare.

Actorii sistemului financiar național,

asigură-te că îi cunoști pe toți:

- Banca Națională a Moldovei
- Comisia Națională a Pieței Financiare
- Bănci licențiate
- Organizații de creditare nebancaară
- Asociații de economii și împrumut
- Companii de asigurări
- Bursa de Valori a Moldovei

[14]

Sistemul financiar [15]

Reform assistance
to Moldova
Asistență pentru
reformă în Moldova

Tag-uri

[note informative](#) [16]

[nota informativă](#) [17]

[educație financiară](#) [18]

[educație financiară](#) [19]

Sursa URL:

<http://bnm.md/ro/content/note-informative>

Legături conexe:

[1] http://bnm.md/files/9_Riscurile_financiare_notă_1.pdf [2] http://bnm.md/files/9_Riscurile_financiare_notă.pdf [3] http://bnm.md/files/8_Asigurarea_Auto_notă_RO_1.pdf [4] http://bnm.md/files/8_Asigurarea_Auto_notă_RO.pdf [5] http://bnm.md/files/7_Plățile_fără_numerar_notă.pdf [6] http://bnm.md/files/7_Plățile_fără_numerar_notă_1.pdf [7] http://bnm.md/files/Procesul_de_economisire_investire.pdf [8] http://bnm.md/files/Procesul_de_economisire_investire_1.pdf [9] http://bnm.md/files/5_Creditul_imobiliar_notă.pdf [10] http://bnm.md/files/5_Creditul_imobiliar_notă_1.pdf [11] http://bnm.md/files/4_%20Creditul%20de%20consum_notă.pdf [12] http://bnm.md/files/3_%20Dobânda%20anuală%20efectivă_notă.pdf [13] http://bnm.md/files/2_%20Inflația-.pdf [14] http://bnm.md/files/1_Sistemul_financiar.pdf [15] http://bnm.md/files/1_%20Sistemul%20financiar.pdf [16] [http://bnm.md/ro/search?hashtags\[0\]=note_informative](http://bnm.md/ro/search?hashtags[0]=note_informative) [17] [http://bnm.md/ro/search?hashtags\[0\]=nota_informativă](http://bnm.md/ro/search?hashtags[0]=nota_informativă) [18]

